

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2021. október 6.*

„Előzetes döntéshozatal – Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – 1215/2012/EU rendelet – Az 1. cikk (1) bekezdése – Polgári és kereskedelmi ügyek – 35. cikk – Ideiglenes és biztosítási intézkedések – Gyorsforgalmi közút építési munkálatainak elvégzésére irányuló, hatóság és két magánjogi társaság között kötött szerződésre alapított kereset – Az e szerződésből eredő kötbérhez és biztosítékokhoz kapcsolódó ideiglenes intézkedés iránti kérelem – Az alapügy érdemére vonatkozóan joghatósággal rendelkező bíróság által az ideiglenes intézkedés tárgyában már meghozott határozat”

A C-581/20. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Varhoven kasatsionen sad (legfelsőbb semmítőszék, Bulgária) a Bírósághoz 2020. november 5-én érkezett, 2020. október 28-i határozatával terjesztett elő

a **Skarb Państwa Rzeczypospolitej Polskiej reprezentowany przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad**

és

a **TOTO SpA – Construzioni Generali**,

a **Vianini Lavori SpA**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: J.-C. Bonichot tanácselnök, L. Bay Larsen, C. Toader (előadó), M. Safjan és N. Jääskinen bírák,

főtanácsnok: A. Rantos,

hivatalvezető: R. Șereș tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2021. július 15-i tárgyalásra,

* Az eljárás nyelve: bolgár.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Skarb Państwa Rzeczypospolitej Polskiej reprezentowany przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad képviselőjében O. Temnikov advokat,
 - a TOTO SpA – Costruzioni Generali és Vianini Lavori SpA képviselőjében A. Valov, segítői: V. P. Penkov, N. G. Tsvetanov, P. D. Tsanov, V. V. Tomova, B. H. Strizhlev, V. K. Semkov és A. Valov advokati, valamint M. T. Stoeva jogi képviselő,
 - a lengyel kormány képviselőjében B. Majczyna és S. Żyrek, meghatalmazotti minőségben,
 - az Európai Bizottság képviselőjében M. Heller és I. Zaloguin, meghatalmazotti minőségben,
- a főtanácsnok indítványának a 2021. szeptember 9-i tárgyaláson történt meghallgatását követően, meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 351., 1. o.) 1. cikke (1) bekezdésének és 35. cikkének értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet egyrészt a Skarb Państwa Rzeczypospolitej Polskiej reprezentowany przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad (a Lengyel Köztársaság államkincstára; képviseli: országutakért és autópályákért felelős főigazgató; a továbbiakban: országutakért felelős főigazgató), másrészt a TOTO SpA – Costruzioni Generali és a Vianini Lavori SpA (a továbbiakban: építőipari vállalatok) olasz jog szerinti társaságok között egy lengyelországi gyorsforgalmi út építési munkálatainak elvégzése tárgyában kötött szerződéssel kapcsolatban folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 Az 1215/2012 rendelet (10), (33) és (34) preambulumbekkezdése kimondja:

„(10) E rendelet hatályának ki kell terjednie valamennyi jelentős polgári és kereskedelmi ügytípusra, eltekintve egyes, pontosan meghatározott ügyektől, [...]”

[...]”

(33) Amennyiben az ideiglenes intézkedéseket – beleértve a biztosítási intézkedéseket is – a jogvita érdemére joghatósággal rendelkező bíróság rendel el, e rendelet alapján biztosítani kell a fenti intézkedések szabad mozgását. Azonban azon ideiglenes intézkedések – beleértve a biztosítási intézkedéseket is –, amelyeket az említett bíróság az alperes idézése nélkül hozott, e rendelet alapján nem ismerhetők el és nem hajthatók végre, kivéve

ha az intézkedést tartalmazó határozatot a végrehajtás előtt kézbesítették az alperesnek. Ez nem akadályozza meg az említett intézkedések nemzeti jog alapján történő elismerését és végrehajtását. Amennyiben az ideiglenes intézkedéseket – beleértve a biztosítási intézkedéseket is – a jogvita érdemére joghatósággal nem rendelkező tagállami bíróság rendeli el, e rendelet alapján ezen intézkedések hatálya a szóban forgó tagállam területére korlátozódik.

- (34) Biztosítani kell [a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i] egyezmény [HL 1972. L 299., 32. o.], a [polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i] 44/2001/EK [tanácsi] rendelet [HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.; helyesbítések: HL 2006. L 242., 6. o., HL 2011. L 124., 47. o.] és e rendelet közötti folytonosságot, ennek érdekében átmeneti rendelkezéseket kell megállapítani. Ugyanez a folytonossági követelmény vonatkozik [ezen] Egyezménynek és a helyébe lépő rendeleteknek az Európai Unió Bírósága általi értelmezésére is.”

- 4 Az 1215/2012 rendelet 1. cikkének (1) bekezdése ekképpen rendelkezik:

„E rendeletet polgári és kereskedelmi ügyekben kell alkalmazni a bíróság jellegére való tekintet nélkül. Ez a rendelet nem terjed ki különösen az adó-, vám- vagy közigazgatási ügyekre, vagy az államnak a közhatalmi jogosítványai gyakorlása (*acta iure imperii*) során végrehajtott intézkedéseire vagy mulasztásaira vonatkozó felelősségre.”

- 5 E rendelet 2. cikkének a) pontja értelmében:

„E rendelet alkalmazásában:

a) [...]

A III. fejezet alkalmazásában a „határozat” magában foglalja azon ideiglenes intézkedéseket – beleértve a biztosítási intézkedéseket is – amelyeket az ügy érdemi elbírálása tekintetében e rendelet alapján joghatósággal rendelkező bíróság hozott. Nem foglalja magában az olyan ideiglenes intézkedéseket – beleértve a biztosítási intézkedéseket is –, amelyeket az ilyen bíróság az alperes idézése nélkül hozott, kivéve, ha az intézkedést tartalmazó határozatot a végrehajtást megelőzően kézbesítették az alperesnek.”

- 6 Az említett rendelet „Joghatóság” című II. fejezetének 7. szakaszában található 25. cikke az (1) bekezdésében a következőképpen szól:

„Ha a felek – lakóhelyükre való tekintet nélkül – egy bizonyos jogviszonnyal kapcsolatban felmerült vagy a jövőben felmerülő jogviták eldöntésére valamely tagállam bíróságának vagy bíróságainak joghatóságát kötik ki, a megállapodás szerinti bíróság vagy bíróságok rendelkeznek joghatósággal, feltéve, hogy a szóban forgó tagállam joga értelmében a megállapodás az anyagi érvényességet illetően nem minősül semmisnek. Az ilyen joghatóság a felek eltérő megállapodásának hiányában kizárólagos.
[...]

[...]”

- 7 Az 1215/2012 rendeletnek az e II. fejezetben szereplő 10. szakaszában található 35. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Valamely tagállam bíróságainál az adott tagállam joga alapján rendelkezésre álló ideiglenes intézkedések – beleértve a biztosítási intézkedéseket is – még akkor is kérelmezhetőek, ha az ügy érdemére vonatkozóan más tagállam bírósága rendelkezik joghatósággal.”

A bolgár jog

- 8 A Graždanski protsesualen kodeks (polgári perrendtartás) alapjogvitára alkalmazandó változatának (a továbbiakban: GPK) „Joghatóság alóli mentesség” című 18. cikke előírja:

„(1) A bolgár bíróságok a következő esetekben rendelkeznek joghatósággal az olyan keresetekre, amelyek esetében az egyik fél valamely külföldi állam vagy joghatóság alóli mentességgel rendelkező személy:

1. a joghatóság alóli mentességről való lemondás esetén;
2. szerződéses jogviszonyokból fakadó igények esetében, ha a kötelezettség teljesítésének helye a Bolgár Köztársaság területe;
3. a Bolgár Köztársaságban elkövetett jogellenes cselekmény miatti kártérítési kereset esetén;
4. a Bolgár Köztársaságban a hagyatékkal kapcsolatban érvényesített jogokra és uratlan hagyatéokra vonatkozó keresetek esetén;
5. a bolgár bíróságok kizárólagos joghatósága alá tartozó ügyekben.

(2) Az (1) bekezdés 2., 3. és 4. pontja szerinti rendelkezések nem alkalmazandók személyek közfeladatainak ellátása során végzett, illetve külföldi államok szuverén jogainak gyakorlására vonatkozó cselekményekre és jogi tényekre.”

- 9 A GPK „Kereseti követelések biztosítására irányuló ideiglenes intézkedés” című 389. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A felperes a bizonyításfelvétel fellebbezési eljárásbeli lezárásáig az eljárás bármely szakaszában kérheti az eljáró bíróságtól, hogy rendeljen el ideiglenes intézkedést a kereseti követelések biztosítására.

(2) Az ideiglenes intézkedés a keresetek valamennyi kategóriájára vonatkozóan megengedett.”

- 10 A GPK-nak „Az ideiglenes intézkedés megengedhetőségének feltételei” című 391. cikke (1) bekezdésében kimondja:

„Az alapkereseti követelés biztosítására irányuló ideiglenes intézkedés iránti kérelem benyújtása akkor megengedett, ha ennek hiányában a felperes számára lehetetlen vagy nehéz lenne érvényesíteni az ítéletből eredő követeléseket, és ha

1. az alapkeresetet meggyőző írásbeli bizonyítékok támasztják alá, vagy

2. a bíróság által meghatározott összegű biztosítékot nyújtanak [...]"

- 11 A GPK-nak „Az ideiglenes intézkedés megengedhetetlensége” című 393. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Nem megengedett az állammal, hatóságokkal, önkormányzatokkal és a Zakon za lechebnite zavedenya [az egészségügyi intézményekről szóló törvény] 5. cikkének (1) bekezdése szerinti egészségügyi intézményekkel szemben fennálló pénzkövetelésre, valamint az egészségügyi intézményeknek a nemzeti egészségbiztosítási pénztárral szemben fennálló követeléseire vonatkozó keresettel kapcsolatos ideiglenes intézkedés.

(2) Nem megengedett a pénzkövetelésre vonatkozó keresettel kapcsolatos olyan ideiglenes intézkedés, amely végrehajtás alá nem vonható követelések biztosítására irányul.”

- 12 A GPK-nak „A biztosítási intézkedések fajtái” című 397. cikkének (1) bekezdése kimondja:

„Biztosítási intézkedés az alábbi lehet:

1. ingatlan lefoglalásának elrendelésével;
2. az adós ingó vagyontárgyai és követelései lefoglalásának elrendelésével;
3. a bíróság által meghatározott egyéb megfelelő intézkedésekkel, beleértve a gépjármű forgalomképtelenné tételét és a végrehajtás felfüggesztését.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 13 Amint az a Bírósághoz benyújtott aktából kitűnik, 2015. július 30-án az országutakért felelős főigazgató mint ajánlatkérő által kezdeményezett közbeszerzési szerződések odaítélésére irányuló eljárást követően az S-5 Poznań – Wrocław gyorsforgalmi út, Poznań A2, Głuchowo – Wronczyn falu (Lengyelország) kereszteződés megépítésére vonatkozó szerződést kötöttek az építőipari vállalatokkal, mint nyertes ajánlattevőkkel.
- 14 E szerződés értelmében az építőipari vállalatok kérelmére az Evroins AD bolgár jog szerinti biztosítótársaság két biztosítékot nyújtott az ajánlatkérő szerv javára: az első, 2019. július 31-ig érvényes, és 2024. június 30-ig meghosszabbított teljesítési biztosíték az említett szerződés nemteljesítése vagy hibás teljesítése esetére nyújtott biztosítékot, a második, 2019. július 31-ig érvényes biztosíték, amely a teljesítési határidő túllépése esetére a szerződésben előírt kötbér megfizetését biztosította.
- 15 A szóban forgó szerződés kikötései szerint minden olyan jogvita esetében, amely e szerződés teljesítése során felmerülhet, az ajánlatkérő székhelye szerinti bíróság rendelkezik joghatósággal, és a lengyel jogot kell alkalmazandó jognak tekinteni, ideértve az említett biztosítékokat is.
- 16 Mivel az alapeljárás felei között a munkálatok minőségére, illetve a szerződés határidőn belül történő teljesítésére vonatkozóan nézeteltérés merült fel, az építőipari vállalatok nemleges megállapítási keresetet indítottak a Sąd Okręgowy w Warszawie (varsói regionális bíróság, Lengyelország) előtt, amely lényegében annak megakadályozására irányult, hogy az országutakért felelős főigazgató gyakorolhassa a nyújtott biztosítékokkal kapcsolatos jogait.

- 17 Ugyanezen bíróság előtt az építőipari vállalatok ideiglenes intézkedés iránti kérelmeket nyújtottak be, amelyek többek között arra irányultak, hogy az országutakért felelős főigazgatót arra kötelezzék, hogy 2019. június 26-ig ne jelentse be a szóban forgó szerződés felmondására irányuló szándékát, ne számítson fel kötbért, és ne folyamodjon az Evroins által e szerződésre vonatkozóan nyújtott teljesítési biztosítékhoz.
- 18 A Sąd Okręgowy w Warszawie (varsói regionális bíróság) 2019. június 7-i és 2019. december 2-i végzésével elutasította ezen ideiglenes intézkedés iránti kérelmeket, lényegében azzal az indokkal, hogy a felvett bizonyítékok nem elegendők a *fumus boni iuris* bizonyításához.
- 19 Az e bíróság előtt 2019. július 31-én indított eljárásokkal párhuzamosan az építőipari vállalatok a Sofiyski gradski sadhoz (szófia városi bíróság, Bulgária) fordultak az országutakért felelős főigazgatóval szemben indított ezen eljárásokhoz hasonló tartalmú ideiglenes intézkedés iránti kérelemmel, amelyet e bíróság végzéssel mint elfogadhatatlant elutasított.
- 20 Az Apelativen sad – Sofia (szófia fellebbviteli bíróság, Bulgária) hatályon kívül helyezte az említett végzést, engedélyezte az ideiglenes intézkedés iránti kérelemnek a GPK 389. cikke és az 1215/2012 rendelet 35. cikke alapján történő elrendelését, és az országutakért felelős főigazgatónak az Evroins által nyújtott két biztosíték alapján fennálló követelése tárgyában biztosítási intézkedést rendelt el.
- 21 Az országutakért felelős főigazgató felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Varhoven kasatsionen sadhoz (legfelsőbb semmítőszék, Bulgária), vitatva többek között az 1215/2012 rendelet jelen ügyben való alkalmazását, azzal az indokkal, hogy az alapeljárás nem tartozik az e rendelet 1. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „polgári és kereskedelmi ügyek” fogalma alá.
- 22 Ennek során az európai fizetési meghagyásos eljárás létrehozásáról szóló, 2006. december 12-i 1896/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2006. L 399., 1. o.; helyesbítés: HL 2016. L 33, 39. o.) alapján, a Sąd Okręgowy w Warszawie (varsói regionális bíróság) által az Evroinsszal szemben kibocsátott európai fizetési meghagyást terjesztett elő.
- 23 A kérdést előterjesztő bíróság, miután emlékeztetett a Bíróság e területre vonatkozó ítélkezési gyakorlatára, kétségeit fejezi ki az alapeljárásnak az 1215/2012 rendelet értelmében vett polgári vagy kereskedelmi jellegével kapcsolatban, tekintettel a lengyel állam szerződő fél jogállására.
- 24 Arra az esetre, ha e jogvita az 1215/2012 rendelet hatálya alá tartozik, a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy az e rendelet 35. cikke alapján eljáró bíróságnak az ideiglenes intézkedés elrendelése tekintetében fennálló joghatósága kizárt-e amiatt, hogy az ügy érdemére vonatkozóan joghatósággal rendelkező bíróság, a jelen esetben egy lengyel bíróság már határozatot hozott egy hasonló kérelemről. E tekintetben arra hivatkozik, hogy a nemzeti joga, azaz a GPK 389. és 390. cikke szerint az ideiglenes intézkedés iránti kérelemre vonatkozó határozat léte nem akadályozza annak, hogy a joghatósággal rendelkező bírósághoz utólagos kérelemmel forduljanak.
- 25 A kérdést előterjesztő bíróság arra is keresi a választ, hogy az ideiglenes intézkedés iránti kérelmet kizárólag az ideiglenes és biztosítási intézkedések önálló fogalma, vagyis azon intézkedések tekintetében kell-e vizsgálni, amelyek ténybeli vagy jogi helyzet fenntartását szolgálják annak a jognak a megvédése érdekében, amelynek elismerését az érdemben eljáró bíróságtól kérték (2020. szeptember 3-i Supreme Site Services és társai ítélet, C-186/19, EU:C:2020:638, 50. pont), vagy azt

az eljáró bíróság országa szerinti jog által előírt összes feltétel alapján kell-e vizsgálni. Pontosítja, hogy ez utóbbi esetben a tényleges érvényesülés elve alapján kénytelen lehet mellőzni a GPK 393. cikkének alkalmazását.

- 26 E körülmények között a Varhoven kasatsionen sad (megfelsőbb semmítőszék) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) Úgy kell-e értelmezni [az 1215/2012/EU rendelet] 1. cikkét, hogy a jelen előzetes döntéshozatalra utaló végzésben ismertetett eljáráshoz hasonló eljárást teljes egészében vagy részben az említett rendelet 1. cikkének (1) bekezdése értelmében vett polgári vagy kereskedelmi ügynek kell tekinteni?
- 2) Az ideiglenes intézkedések, illetve biztosítási intézkedések iránti kérelem benyújtásához való jog gyakorlását követően, ha e kérelmet már elbírálta az ügy érdemére vonatkozóan joghatósággal rendelkező bíróság, attól az időponttól kezdve, amikor előterjesztették az arra vonatkozó bizonyítékokat, hogy az ügy érdemében eljáró bíróság határozatot hozott az ideiglenes intézkedés iránti kérelem tárgyában, úgy kell-e tekinteni, hogy nem rendelkezik joghatósággal az a bíróság, amelyhez azonos alapon és [az 1215/2012 rendelet] 35. cikke alapján ideiglenes intézkedés iránti kérelmet nyújtottak be?
- 3) Ha az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első két kérdésre adott válaszokból az következik, hogy joghatósággal rendelkezik az a bíróság, amelyhez [az 1215/2012 rendelet] 35. cikke alapján ideiglenes intézkedés iránti kérelmet nyújtottak be, önállóan kell-e értelmezni [az e rendelet] 35. cikke szerinti biztosítási intézkedések elrendelésének feltételeit? Mellőzni kell-e az olyan rendelkezés alkalmazását, amely a jelen ügyben szereplőhöz hasonló helyzetben nem teszi lehetővé, hogy biztosítási intézkedést rendeljenek el valamely közintézménnyel szemben?”

A Bíróság előtti eljárás

- 27 A kérdést előterjesztő bíróság azt kérte, hogy a Bíróság a jelen ügyben az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet a Bíróság eljárási szabályzatának 105. cikke alapján gyorsított eljárásban bírálja el. Kérelmének alátámasztása érdekében e bíróság egyrészt arra hivatkozott, hogy a nemzeti jogszabályok értelmében az alapeljárás jellegére tekintettel arra van szükség, hogy rövid határidőn belül hozzon határozatot, másrészt pedig, hogy az engedélyezett ideiglenes intézkedések azt vonják maguk után, hogy az alapeljárásban szóban forgó szerződés valamelyik fele nem gyakorolhatja jogait hosszú időn keresztül az érdemi eljárás befejezéséig.
- 28 Az eljárási szabályzat 105. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a kérdést előterjesztő bíróság kérelmére vagy kivételesen hivatalból a Bíróság elnöke az előadó bíró és a főtanácsnok meghallgatását követően dönthet úgy, hogy az előzetes döntéshozatal tekintetében gyorsított eljárást alkalmaz, ha az ügy jellege megköveteli, hogy elbírálására a lehető legrövidebb időn belül kerüljön sor.
- 29 Amint az a Bíróság ítélezési gyakorlatából kitűnik, sem az a tény, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet ideiglenes intézkedés iránti eljárás keretében terjesztették elő, sem az a körülmény, hogy a kérdést előterjesztő bíróság köteles mindent megtenni az alapügy gyors rendezésének biztosítása érdekében, önmagában nem elegendő az eljárási szabályzat 105. cikkének

(1) bekezdése szerinti gyorsított eljárás alkalmazásának igazolásához (lásd ebben az értelemben: a Bíróság elnökének 2007. január 23-i Consel Gi. Emme végzése, C-467/06, nem tették közzé, EU:C:2007:49, 7. pont; 2015. december 23-i Vilkas ítélet, C-640/15, nem tették közzé, EU:C:2015:862, 8. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 30 A fenti megfontolásokra tekintettel a Bíróság elnöke 2020. november 20-i határozatával elutasította a kérdést előterjesztő bíróság arra irányuló kérelmét, hogy a jelen ügyet az eljárási szabályzat 105. cikkének (1) bekezdése alapján gyorsított eljárásban bírálják el.
- 31 Ugyanakkor ugyanezen a napon hozott határozatában a Bíróság elnöke úgy határozott, hogy a jelen ügyet az eljárási szabályzat 53. cikkének (3) bekezdése értelmében soron kívül bírálják el.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 32 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az 1215/2012 rendelet 1. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy valamely tagállam bírósága előtt az általános jogi szabályok szerint indított és lefolytatott ideiglenes intézkedéssel kapcsolatos eljárás, amely egy gyorsforgalmi közút építési munkálatainak elvégzése tárgyában közbeszerzési szerződések odaítélésére irányuló olyan eljárás eredményeként kötött szerződés teljesítésével kapcsolatos kötbérre vonatkozik, amelynek ajánlatkérője hatóság, az e rendelkezés értelmében vett „polgári vagy kereskedelmi ügyek” fogalma alá tartozik.
- 33 Az 1215/2012 rendelet 1. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy e rendeletet polgári és kereskedelmi ügyekben kell alkalmazni. Következésképpen az első kérdés arra vonatkozik, hogy a fent említett ideiglenes intézkedés iránti kereset az 1215/2012 rendelet hatálya alá tartozik-e.
- 34 Előzetesen meg kell jegyezni, hogy az alapeljárásban benyújtott ideiglenes intézkedés iránti kereset a bíróság által az érdemi eljárás keretében értékelendő ténybeli helyzet védelme érdekében ideiglenes intézkedések elrendelésére irányul, mivel e kereset és eljárás ugyanazon felek között indult. Ennélfogva az ideiglenes intézkedés iránti ilyen kereset az 1215/2012 rendelet 35. cikke értelmében vett „ideiglenes intézkedésekre, beleértve a biztosítási intézkedéseket is” vonatkozik, feltéve hogy e rendelet hatálya alá tartozik.
- 35 E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy azt, hogy az ideiglenes és biztosítási intézkedések e rendelet hatálya alá tartoznak-e, nem a saját jellegük, hanem azon jogok jellege alapján kell meghatározni, amelyek védelmét az érdemi eljárásban biztosítani kívánják (2020. szeptember 3-i Supreme Site Services és társai ítélet, C-186/19, EU:C:2020:638, 54. pont).
- 36 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából az is kitűnik, hogy annak eldöntése érdekében, hogy valamely kereset az 1215/2012 rendelet 1. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „polgári és kereskedelmi ügyek” önálló fogalmába, és ezáltal e rendelet hatálya alá tartozik-e, meg kell határozni a peres felek között fennálló jogviszonyt és annak tárgyát, vagy meg kell vizsgálni az előterjesztett kereset alapját és megindításának szabályait (2020. július 16-i Movic és társai ítélet, C-73/19, EU:C:2020:568, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 37 Így a Bíróság többször is kimondta, hogy bár egyes olyan jogviták, amelyekben valamely hatóság áll szemben egy magánszeméllyel, az 1215/2012 rendelet hatálya alá tartozhatnak, ha a bírósági jogorvoslati kérelem *iure gestionis* aktusokra vonatkozik, ez nem vonatkozik arra az esetre, amikor a hatóság közhatalmat gyakorol (lásd ebben az értelemben: 2013. szeptember 12-i Sunico és társai ítélet, C-49/12, EU:C:2013:545, 34. pont; 2020. május 7-i Rina ítélet, C-641/18, EU:C:2020:349, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 38 Ugyanis a peres felek valamelyike közhatalmi jogosítványainak megnyilvánulása a magánszemélyek közötti viszonyokban alkalmazandó szabályokhoz viszonyított többletjogosítványok folytán kizárja azt, hogy az ilyen jogvita a 1215/2012 rendelet 1. cikkének (1) bekezdése értelmében vett polgári és kereskedelmi ügyek területére tartozzon (2020. szeptember 3-i Supreme Site Services és társai ítélet, C-186/19, EU:C:2020:638, 57. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 39 A Bíróság azt is megállapította, hogy az a tény, hogy bizonyos tevékenységek közcélokra irányulnak, önmagában nem elegendő ahhoz, hogy e tevékenységeket *iure imperii* végrehajtott tevékenységeknek lehessen minősíteni, mivel azok nem felelnek meg a magánszemélyek közötti viszonyokban alkalmazandó szabályokhoz képest többletjogkörök gyakorlásának (2020. szeptember 3-i Supreme Site Services és társai ítélet, C-186/19, EU:C:2020:638, 66. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 40 A jelen ügyben a peres felek között fennálló jogviszonyt és a jogvita tárgyát illetően a Bíróság rendelkezésére álló iratokból kitűnik, hogy az alapügyben benyújtott ideiglenes intézkedés iránti kereset tárgya az építőipari vállalatok és az országutakért felelős főigazgató között 2015. július 30-án kötött szerződésből eredő jogok védelmének biztosítása.
- 41 Márpedig sem az ilyen szerződés tárgya, sem pedig az a körülmény, hogy kizárólag az országutakért felelős főigazgató jogosult gyorsforgalmi út megépítése céljából közbeszerzési szerződések odaítélésére irányuló eljárást indítani, nem tekinthető úgy, mint amely az uniós jog értelmében vett közhatalmi jogosítványok gyakorlására utal.
- 42 Ezenkívül a kereset alapját és megindításának módját illetően meg kell jegyezni, hogy – amint azt a kérdést előterjesztő bíróság kifejti – az első kérdés az általános jogi szabályok szerint megindított és lefolytatott ideiglenes intézkedéssel kapcsolatos eljárásra vonatkozik.
- 43 Következésképpen, még ha közbeszerzési szerződések odaítélésére irányuló eljárás eredménye is, és gyorsforgalmi közút megépítésére vonatkozik, egy olyan szerződés, mint amelyről az alapügyben szó van, olyan jogviszonyt hoz létre a felek között, amelynek keretében a felek szabadon meghatározott jogokat és kötelezettségeket vállaltak, és amely ennél fogva az 1215/2012 rendelet 1. cikkének (1) bekezdése értelmében vett polgári és kereskedelmi ügyekhez kapcsolódik.
- 44 Az a körülmény, hogy a GPK 393. cikkéhez hasonló nemzeti jogi rendelkezés nem engedélyezi a többek között az állammal és hatóságokkal szemben fennálló pénzügyi követelésekkel kapcsolatos keresetre vonatkozó ideiglenes intézkedést, és ennél fogva úgy tűnik, hogy e hatóságok javára korlátozott joghatóság alóli mentességet biztosít, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megállapítania, nem sérti az alapügyben szereplőhöz hasonló keresetnek az 1215/2012 rendelet 1. cikkének (1) bekezdése értelmében vett polgári és kereskedelmi jellegét.

- 45 Ugyanis a mentesség kiváltsága nem képezi automatikus akadályát az 1215/2015 rendelet alkalmazásának (lásd ebben az értelemben: 2020. szeptember 3-i Supreme Site Services és társai ítélet, C-186/19, EU:C:2020:638, 62. pont).
- 46 E megfontolásokra tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1215/2012 rendelet 1. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy valamely tagállam bírósága előtt az általános jogi szabályok szerint indított és lefolytatott ideiglenes intézkedéssel kapcsolatos eljárás, amely egy gyorsforgalmi közút építési munkálatainak elvégzése tárgyában közbeszerzési szerződések odaítélésére irányuló olyan eljárás eredményeként kötött szerződés teljesítésével kapcsolatos kötbérre vonatkozik, amelynek ajánlatkérője hatóság, az e rendelkezés értelmében vett „polgári vagy kereskedelmi ügy” fogalma alá tartozik.

A második kérdésről

- 47 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az 1215/2012 rendelet 35. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy valamely tagállam bíróságának, amelyhez e rendelkezés alapján ideiglenes vagy biztosítási intézkedés iránti kérelmet nyújtottak be, meg kell állapítania joghatóságának hiányát, ha egy másik tagállamnak az ügy érdemére vonatkozóan joghatósággal rendelkező bírósága már határozott egy azonos jogalapon, azonos felek között indított eljárásról.
- 48 E kérdés arra irányul, hogy felvilágosítást nyújtson a kérdést előterjesztő bíróság számára az alapügyben elé terjesztett ideiglenes intézkedés iránti kérelem elbírálására vonatkozó joghatóságáról. Mindazonáltal előzetesen meg kell állapítani, hogy e joghatóság nem csupán a második újrafogalmazott kérdésre adott választól függ.
- 49 Közelebbről, amint az az előzetes döntéshozatalra utaló határozat indokolásából kitűnik, az alapügyben szóban forgó, építési munkálatok elvégzésére irányuló szerződés a lengyel bíróságok javára joghatósági kikötést tartalmaz minden olyan jogvita tekintetében, amely e szerződés teljesítése során felmerülhet.
- 50 Amint arra a főtanácsnok indítványának 59. és 60. pontjában lényegében rámutatott, az 1215/2012 rendelet rendszerében és különösen annak 25. cikke értelmében a felek megállapodás útján meghatározhatják az ideiglenes vagy biztosítási intézkedések elrendelésére vonatkozó joghatóságot, és vélelmezhető, hogy az általánosan megfogalmazott joghatósági kikötés a választott bíróságnak joghatóságot biztosít az ilyen intézkedések elfogadására.
- 51 Bár a Bíróság előtti tárgyaláson az alapeljárás felei által kifejtett álláspontok eltértek azon kérdést illetően, hogy az alapügyben szóban forgó szerződésben szereplő joghatósági kikötés kiterjed-e a kért ideiglenes vagy biztosítási intézkedésekre, emlékeztetni kell arra, hogy az ilyen kikötés értelmezése és terjedelme a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint azon nemzeti bíróság feladata, amely előtt a joghatósági kikötésre hivatkoznak (lásd ebben az értelemben: 2016. július 7-i Hőszig ítélet, C-222/15, EU:C:2016:525, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 52 Egyébiránt pontosítani kell, hogy szintén a kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy az 1215/2012 rendelet 35. cikke alapján elemzést végezzen annak megállapítása érdekében, hogy fennáll-e az alapügyben kért intézkedések tárgya és az eljáró bíróság székhelye szerinti tagállam illetékessége között a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében vett valós kapcsolat (lásd ebben az értelemben: 1998. november 17-i Van Uden ítélet, C-391/95, EU:C:1998:543, 40. pont).

- 53 E cikk értelmezésével kapcsolatban a második kérdésben megfogalmazott kérelemre vonatkozóan mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatának megfelelően valamely uniós jogi rendelkezést illetően nemcsak annak szövegét, hanem szövegkörnyezetét, valamint azon jogi aktus céljait is figyelembe kell venni, amelynek az a részét képezi (lásd ebben az értelemben: 2021. június 10-i KRONE-Verlag ítélet, C-65/20, EU:C:2021:471, 25. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 54 Az 1215/2012 rendelet 35. cikke értelmében valamely tagállam bíróságainál az adott tagállam joga alapján rendelkezésre álló ideiglenes vagy biztosítási intézkedések még akkor is kérelmezhetőek, ha az ügy érdemére vonatkozóan más tagállam bírósága rendelkezik joghatósággal.
- 55 E cikk tehát az ideiglenes vagy biztosítási intézkedések elrendelésére vonatkozó joghatóságot egyrészt valamely tagállamnak a jogvita érdemére vonatkozóan joghatósággal rendelkező bíróságainak, másrészt pedig – bizonyos feltételek mellett – más tagállamok bíróságainak biztosítja.
- 56 Ami azt a szövegkörnyezetet illeti, amelybe az említett cikk illeszkedik, rá kell mutatni arra, hogy az említett rendelet 2. cikke a) pontjának és (33) preambulumbekzdésének együttes rendelkezéseiből az következik, hogy kizárólag az ügy érdemére vonatkozóan joghatósággal rendelkező bíróság által elrendelt ideiglenes vagy biztosítási intézkedések minősülnek „határozatnak”, amelyek szabad mozgását az említett rendelet alapján biztosítani kell.
- 57 Ezzel szemben, amennyiben az ideiglenes vagy biztosítási intézkedéseket valamely tagállamnak a jogvita érdemére joghatósággal nem rendelkező bírósága rendeli el, az 1215/2012 rendelet alapján ezen intézkedések hatása e tagállam területére korlátozódik.
- 58 Ebből következik, hogy az érdekelt félnek lehetősége van ideiglenes vagy biztosítási intézkedés iránti kérelmet előterjeszteni valamely tagállamnak az ügy érdemére vonatkozóan joghatósággal rendelkező bírósága előtt, amely bíróság ezen intézkedés tekintetében hozott határozatának szabadon kell mozognia, vagy más tagállamok bíróságai előtt, ahol azon javak vagy személyek találhatók, amelyekkel vagy akivel szemben az intézkedést végre kell hajtani.
- 59 Bár ily módon az 1215/2012 rendelet rendszeréből az következik, hogy a valamely tagállamnak az ügy érdemére vonatkozóan joghatósággal rendelkező bíróságai által hozott határozatok és más tagállamok bíróságai határozatainak joghatásai eltérnek egymástól, ez nem változtat azon, hogy e rendelet nem állít fel rangsort e bíróságok között.
- 60 Közelebbről, az említett rendelet 35. cikkének szövegéből egyáltalán nem tűnik ki, hogy az valamely tagállamnak ügy érdemére vonatkozóan joghatósággal rendelkező bíróságaira elvi hatáskört ruházna az ideiglenes vagy biztosítási intézkedések elfogadására, ami azt jelentené, hogy más tagállamok bíróságai már nem rendelkeznének joghatósággal ilyen intézkedések meghozatalára, amennyiben az előbbi bíróságokhoz ilyen intézkedések elrendelése iránti kérelmet nyújtottak be, vagy ilyen kérelemről határozatot hoztak.
- 61 E megfontolásokra tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1215/2012 rendelet 35. cikkét úgy kell értelmezni, hogy valamely tagállam bírósága, amelyhez e rendelkezés alapján ideiglenes vagy biztosítási intézkedés iránti kérelmet nyújtottak be, nem köteles joghatóságának hiányát megállapítani, ha egy másik tagállamnak az ügy érdemére vonatkozóan joghatósággal rendelkező bírósága már határozott egy azonos jogalapon, azonos felek között indított eljárásról.

A harmadik kérdésről

- 62 Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az 1215/2012 rendelet 35. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy valamely ideiglenes vagy biztosítási intézkedés iránti kérelem vizsgálata az uniós jog önálló feltételeinek van alávetve, és igenlő válasz esetén azzal ellentétes-e az olyan nemzeti szabályozás, amely nem engedi meg az állammal vagy valamely közintézménnyel szemben fennálló pénzkövetelésre vonatkozó keresettel kapcsolatos ideiglenes intézkedés iránti kérelmet.
- 63 Először is meg kell állapítani, hogy az 1215/2012 rendelet 35. cikkének szövegéből az következik, hogy az e cikk alapján eljáró bíróság a nemzeti jogának megfelelően hozza meg az ideiglenes intézkedéseket.
- 64 E rendelkezés tehát vagylagos joghatósági okot állapít meg egy olyan tagállam bíróságai javára, amelynek bíróságai nem rendelkeznek az ügy érdemére vonatkozó joghatósággal, de nem biztosítja az ideiglenes vagy biztosítási intézkedés meghozatalát egy konkrét jogvitában, amelyre továbbra is teljes mértékben az eljáró tagállam szabályozása vonatkozik.
- 65 Ennélfogva az olyan nemzeti rendelkezés, amely korlátozza az állammal és egyes hatóságokkal szemben fennálló pénzkövetelésre vonatkozó keresettel kapcsolatos ideiglenes intézkedés elrendelésének lehetőségét, nem tekinthető úgy, mint amely összeegyeztethetetlen az 1215/2012 rendelet 35. cikkében foglalt joghatósági szabállyal.
- 66 Az a szöveggörnyezet, amelybe az 1215/2012 rendelet 35. cikke illeszkedik, megerősíti ezt az állítást.
- 67 Az 1215/2012 rendelet ugyanis a polgári és kereskedelmi ügyekben folytatott együttműködés területén célul tűzi ki a bírósági joghatósági összeütközésre vonatkozó szabályok, valamint a bírósági határozatok elismerése és végrehajtása egyszerűsített és hatékonyabb rendszerének megerősítését, amelyet azon jogszabályok hoztak létre, amelynek folytonosságába illeszkedik, az igazságügyi együttműködés megkönnyítése és annak érdekében, hogy hozzájáruljon az Európai Unió azon célkitűzésének eléréséhez, hogy a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének azon nagy fokú bizalomra épülő térségévé váljon, amelynek a tagállamok között fenn kell állnia (lásd ebben az értelemben: 2017. március 9-i Pula Parking ítélet, C-551/15, EU:C:2017:193, 53. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 68 Ennélfogva az azt megelőző jogi aktusokhoz hasonlóan az 1215/2012 rendelet célja nem a tagállamok eljárási szabályainak egységesítése, hanem a polgári és kereskedelmi ügyekkel kapcsolatos jogviták megoldására vonatkozó bírósági joghatóság megosztása (lásd analógia útján: 2002. június 6-i Italian Leather ítélet, C-80/00, EU:C:2002:342, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 69 E megfontolásokra tekintettel a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1215/2012 rendelet 35. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az ideiglenes vagy biztosítási intézkedés iránti kérelmet az eljáró bíróság székhelye szerinti tagállam jogára tekintettel kell vizsgálni, és azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely nem engedi meg az állammal vagy valamely közintézménnyel szemben fennálló pénzkövetelésre vonatkozó keresettel kapcsolatos ideiglenes intézkedés iránti kérelmet.

A költségekről

- 70 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

- 1) A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 1. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy valamely tagállam bírósága előtt az általános jogi szabályok szerint indított és lefolytatott ideiglenes intézkedéssel kapcsolatos eljárás, amely egy gyorsforgalmi közút építési munkálatainak elvégzése tárgyában közbeszerzési szerződések odaítélésére irányuló olyan eljárás eredményeként kötött szerződés teljesítésével kapcsolatos kötbérre vonatkozik, amelynek ajánlatkérője hatóság, az e rendelkezés értelmében vett „polgári vagy kereskedelmi ügy” fogalma alá tartozik.
- 2) Az 1215/2012 rendelet 35. cikkét úgy kell értelmezni, hogy valamely tagállam bírósága, amelyhez e rendelkezés alapján ideiglenes vagy biztosítási intézkedés iránti kérelmet nyújtottak be, nem köteles joghatóságának hiányát megállapítani, ha egy másik tagállamnak az ügy érdemére vonatkozóan joghatósággal rendelkező bírósága már határozott egy azonos jogalapon, azonos felek között indított eljárásról.
- 3) Az 1215/2012 rendelet 35. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az ideiglenes vagy biztosítási intézkedés iránti kérelmet az eljáró bíróság székhelye szerinti tagállam jogára tekintettel kell vizsgálni, és azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely nem engedi meg az állammal vagy valamely közintézménnyel szemben fennálló pénzkövetelésre vonatkozó keresettel kapcsolatos ideiglenes intézkedés iránti kérelmet.

Aláírások